

PEST. I. félv.

22. szám.

Május 31. 1866.

Megjelenik e lap minden héten egyszer, csütörtökön. Előfizetési ár: helyben félévre 1 forint 31 kr., egész évre 2 forint 62 kr.; vidékre fél-érvételért 1 frt, tíz soron fölül, egyszeri közlésért 2 frt, ha többször közöltetik, 1 forint 50 krajczár számítottatik.

Majthényi Pálné, sz. Beniczky Mária.

(† Febrúár 26. 1866. Pesten.)

Ezen igénytelen külsejű öreg asszony, bennünket tisztelt olvasók! közelebről érdekel. Nem annyira azért, mert ritka életkorral áldotta meg őt az Ur, (90 éves volt, sz. 1777. ápril 13-kán Micsinyén Zólyom vármegyében), hanem inkább azért, mert hosszú élete nem volt egyéb, mint gyönyörű, s lélek- és társadalom-boldogító kath. elveinknek gyakorlati kivitele.

Élt mint egy igaz keresztény: halála is olyan volt.

Mig élt, sokan ismerték, sokan látogatták.

Nem esoda, mert gazdag volt ... vagyonban, de nem is szegényebb érényekben, azért sok embernek sok jót tett életében; s így nem lehet csodálni, hogy sok ember iparkodott jutni jó kedvébe.

De most, hogy szegényt a sirba tették: talán sokan már el is felejtették!

Koporsójával úgy látszik bezáródott emléke is?

Távol legyen!

Ovást tesz ez ellen a jótékonyág angyala, mely az elhunytban oly hő tisztelőjét bírta; ovást a honi művészet, melyet a nemzeti zenedében, és a műtárlatban felvirágozni segített; ovást, azon sok gyermek, mely az általa alapított ösztöndíjak után neveltett és neveltetni fog; ovást azon sok szegény vak, siket

és néma, beteg és elaggott, kikre az evangéliumi övegyként nem csak életében kinyújtotta kezét és megnyitotta tenyerét (Példabesz. 31, 20.), de kikiről még holta után is tetemes alapítványokban emlékezett meg; ovást az egyház, melynek templomait építeni és ékesíteni szerette, és melyben élete által példány volt.

és néma, beteg és elaggott, kikre az evangéliomi övegyként nem csak életében kinyújtotta kezét és megnyitotta tenyerét (Példabesz. 31, 20.), de kikiről még holta után is tetemes alapítványokban emlékezett meg; ovást az egyház, melynek templomait építeni és ékesíteni szerette, és melyben élete által példány volt.

Azért mint az egyház egyik érdemtelen tagja, és a boldogultnak egyik talán legjelentéktelenebb ismerőse, megemlékezzvén szent Pálnak Timotheus tanítványához irt utasításáról: „Az övegyeket tiszteljed, kik igazán övegyek“ (1. Tim. 5. 3.), ezen körülbelül 60 évig igazi övegyességben élt öreg asszonynak emlékét az által akarom megtisztelni: hogy őt e lap olvasó közönségével megismertetem, és színe előtt fűzők érdemeiből koszorút, — sok hálás könyvtől csillogót — keresztjére, és az emlékezet szomorú fűzét plántálom sirhantjára.

Es méltán!

Mert ő benne, majdnem azt mondhatni, hogy a régi mintaszerű kereszt-

tény nemes asszonyoknak utolsó példánya kihalt. A nélkül, hogy a most élő, igen tiszteletre méltó kivételeknek, sőt a többinek is legkisebb rovására akarnók az elhunytat és hason társait kiemelni; mégis állításomnál aligha megmaradnom nem fog kelleni, ha a mostani és

a régiebb nemes asszonyok között összehasonlítást kell tennem. — Ez egy sajátságos neme volt azon családanyáknak, kik igazán magyarok és igazán keresztények voltak. Magyarok, de nem színre, nem fitogtásból, hanem szívben, nyelvben. Szívöknek nem volt egy dobbanása, agyuknak nem egy gondolata, mely nem lett volna nemzeti. Magyarul éreztek, magyarul gondolkoztak, beszéltek, magyarul imádkoztak. Legszentebb érzelmeikben épen úgy, mint mindennapi életökben magyarok valának.

De nem kevesebb keresztények. — Nem volt ez pusztán névszerű, hanem gyakorlati, az életben nyilvánuló keresztény élet, mely tettekben és szokásokban nyilvánult. Nem bizonyos napokra szorított, de az egész életre kiterjeszkedett. A keresztény életben szokásos imák gyakorlása, a bűntnek szigorú megtartása mint a keresztény első századokban, a gyónás és egyéb ajtatos ker. katolikus szokások és kötelességek az elészabott törvények szerint fonódtak keresztül áldásteljes életökön. De azért nem valának ők a társas életben sem nehézkes fanyar tagok, hanem kedélyesek, vidámok, mint a jó lelkesmeret visszhangja; emberszeretők és társaságkedvelők, lelkei a társaságnak; frisek és könnyűk, mint lelkők; áradozók a jóságtól...

Hát még a gazdasszonykodást ha vesszük!... Bezzeg e tekintetben valának ők példák.

Fősvények nem voltak, házaik ugyszólván vendéglők valának; mert tudták, hogy a magyart a vendégszeretet jelzi; a szegény sem ment el üresen ajtaiktól, mert hitték, hogy az Urnak ad kölesönt, ki a szegényen könnyörül; és mégis jól bírták magukat.

Hogyan történhetett ez?

Ugy hogy: maguk láttak minden után; maguk nemesak értettek minden gazdasági és házi munkához, de sajátkezűleg vettek részt benne; és végre nem voltak fényűzők.

Asztaluk bővelkedő és izletes volt, — de mind kitélt a háztól.

Kényelmesen bebutorozott szobák fogadták az embert, — de e butorok egyszerűek voltak, és nemzedékről nemzedékre szállottak.

Mindennapi öltözködésként szintén nem sokat mutatott, azonban ládáik telve valának a legszebb fehér- és almáriomaik legdrágább selyemruhákkal, és skatulyáik drága gyöngy s egyébféle kőszöntyűkkel. Ha kellett, felöltöztek mintegy kis királyné.

Ilyenek voltak a régi nemes asszonyok, vajjon a mostaniak ilyenek-e? Ítélje meg kiki saját tapasztalásából. De hogy ez öreg asszony, kinek arczképét szíves olvasó a tullan szemléled, ilyen volt, azt tudom én, és tudják mások, saját tapasztalásunkból.

Hatvan és egynéhány éves özvegysége alatt jóságait rendbeszédte.

Sok szegény atyafiát neveltette és segítette, sok szükölködő idegent fölsegített, szép és vendégszerető házat vitt, és mégis százazreket hagyott hátra.

Százazreket hagynak hátra mai világban mások is igaz; de nem érdem mindenkor, sőt bűn, mert gyakran igazságtalanul szereztetnek.

De e hátrahagyott vagyon, melylyel két magyar kath. családot megalapított újra jólétben, és sok más fölsegéllett, igaz szerzemény; ezen a bűnnek, az istententelenül kifacsart könynek, semmi nyoma. Ez egy becsületes okos élet szerzeménye, ez érdem és dicsőség.

De nemesak földi vagyonáról, de legdrágább kincséről, e mennyei giráról, lelkéről sem feledkezett meg.

Katholika volt testestől lelkestől. — Vallása ajtatos gyakorlatait szigorun megtartotta. Reggel és este imádkozott, a templomot el nem mulasztotta, sőt betegségében — egyházi engedelemmel — otthon egy arra a célra fölserelt szobájában miséztetett. A bűnt élet utolsó idejéig szigorun megtartotta. Sőt midőn a nagy korban levő öreg asszonyt figyelmeztették, hogy ő tekintve öregségét a bűnt alól föl van mentve, azt felelte: „mit gondolnának eseléim? és minő példát adnék nekik, ha magam hust evén, őket bűjtre szorítanám.”

Az egyházi rendet, mint jó hívő az őt illető tiszteletben tartotta. Nem tartozott azon kath. közé, kik az Ur szolgáját a templomban megtűrik, de azon kívül őt gúnytárgyul használják.

Meg is áldotta őt az Ur ezért, és a napok hosszúságát megadta neki. Talán még ma is élne, ha egy szerencsétlen esés miatt ágyhoz szögeztetvén, a hosszadalmas fekvés testi erejét föl nem emésztí, s őt az Ur magához nem veszi, mi a szentségek ajtatos fölvétele után f. év febr. 26-án történt meg.

Jóteknő életének adatait a mennyire összeszedhettem, szintén jónak látom közölni. Mely adatok ezerszerre ékesebben fogják magasztalni őt, mint bármily nyelv vagy toll.

Íme a beszélő adatok:

- 1) A pesti vakok intézeténél van egy alapítványa ezer forinttal.
 - 2) A váci siketnéma-intézetnél szintén ezer frttal.
 - 3) Pestváros Rochus-kórházában alapított két betegágyat 3200 frttal.
 - 4) A pesti nőegyletnek adott alapítványul ezer frt.
 - 5) A budai nőegyletnek szintén ezeret.
 - 6) A pesti bölesödében van alapítványa 700 frttal.
 - 7) Alapítótag a nemzeti zenedében, műtárban, a gyermekkórházban s több efféle közhasznú intézetekben.
 - 8) Végredeletileg alapított Beniczky és Majthényi vérbeliek javára hat rendbeli iskolai ösztöndíjakat, összesen tizenhat ezer pfürnyi tőkével.
 - 9) Az angol-szüzek pesti nevelő intézetében van alapítványa két nőnevelőre.
 - 10) Az egi angol-szüzek nevelőintézetében szintén két nőnevelőre.
 - 11) Az egi és váci püspökségeknél elhelyezett tőkealapítványai halotti misékre.
 - 12) A mező nyárádi r. kath. templomra különös gondot fordított. Templomékesítés, misemondóruhák b szerzése, fentartása, mind az ő adományából történt.
 - 13) Szép összegekkel járult kalváriák, toronyórák, orgonák stb. létrehozásához.
- Legyen emlékezete áldásban! s az Ur világozsága fényeskedjék neki!

Egedy.

Május hónap véghajnala...

Május hónap véghajnala
Csókban lánkol az égbolton.
Piros, miként a szűz ara,
Mert a csóktól olyan boldog,
Olyan boldog, ugy mosolyog!

Nézem, nézem gyönyörködve ...
Milyen jó, hogy korán keltem!
E hajnalesők harmatüdve
Nem itatná most a lelke; —
S tán rossz álom vinne szárnyon.

Nézem, nézem ablak-nyitva ...
S elém gyönyörű kép tárul:
Romok közt szép kalvária
S a vén Eged ... zöld ormáru
Üde, kedves szellő repdes. —

Csend van. A létzaj még alszik.
Minden ábránd édes tárgya!
Elmerengve állok s alig
Jut eszembe, hogy én márma
Olvasgatni keltem, vagy mi ...

Olvasok hát esendben, halkkal —
Keletre is nézve néha:
„Ki az, ki jő, mint a hajnal?”
Te vagy május királynéja!
Igen, igen: felel hitem.

A szent látnok rólad ír így.
Te a hajnal, — Fiaid a nap ...
— Mily gondolat! elmém irigy,
Hogy szülője nem ő annak —
Te jösz, mint a hajnal pírja.

Jösz ah! s örülnek az egek;
Csak rám hoz bűt envádam ma:
Május elmúlt — és én neked,
Oh királyné, kegyek anyja!
Egész hóban nem daloltam!

Te szív! te ajk! ... De esitt, hallga!
Négyet ütött, harang zeneg ...
Legalább hát szavát hallva
Elrebegem üdvözléted,
Oh szűz Márja! üdvöm fája!

Répásy János.

A bűbajos titok.

— Népies elbeszélés. —

(Vége.)

V.

Hideg téli nap volt, künn a metsző szél jeges havat
csapkodott annak szemébe, a ki az ő ordításának dac-
zára is el merte hagyni fűtött szobáját. Jutka néni
is így állott boszút, ki dideregve törtetett János mes-
terék háza felé. Különös dolga lehet, hogy nem restell
ily pogány időben kimozdulni. Ne bántsuk őt, tudja
Pál, mit kaszál!

A három hétből egy már lepörgött ... sietni kell
a dologgal! Most éppen jó alkalom: János mester, kitől
mi tagadás benne, Jutka néni tartott egy kicsit, legé-
nyével együtt vásárra van, Őrsit magát éri otthon. —
Rajta, ütni kell a vasat, a míg meleg.

— Szerencsét, áldást, békességet, édes vérem szép
menyeeském! — nyitott be az anyóka Őrsikéhez, ki
vidám dalolás közt pergette rokkáját, — mivel az ut-
czaajtók kilinése ép az utamba esett, megnézem, gon-
dolám, az én galambom jókedvű Őrsikémet, kinél ta-
karosabb menyeeskét a hetedik határban is bajos volna
találni: szép, mint a tulipán; jó, mint a buzakenyér;
jókedvű, mint a fecskemadár. Szinte gondoltam már,
hogy énekszóban találom ...

Mindezt, mint valami szélkerepű, darálta el egy
lélekzettel sipákoló hangján.

— Minek is busulnék, édes Jutka néni, semmi ba-
jom, aggságom nincs a világon, az asztalfiók még egy-
szer sem volt üres, János, az én kedves Jánosom igazán
szeret, megbecsül annak rende szerint — mi kell több,
hogy az embernek mindig jókedve legyen?

— Ugy van, édes vérem szép menyeeském! Az
olyan galamb, a melyik szereti a párját, mi idig vigan
turbékolhat; pedig te szereted, ugy-e vérem, édes szép
tubám?

— Hogy szeretem-e édes Jutka néni? csak ugy
mint a saját magam életét; mert hát, gondolnám, az
Isten is megverne, ha ilyen embert nem szeretnék igaz
szívemből, mint a milyen az én Jánosom.

— Szép, szép, édes tubám, de hát tud-e János is
épen ily igaz hittel szeretni? — Hej, édes virágszálom,
áramányos egy faj ám az a férfinép, nem kell ám annak
oly szentül hinni, mert a férfiak szeretete olyan, mint
az áprilisi meleg, elhidd nekem, hogy olyan. Aztán sok
gézengúz asszony is van a világon, a kinek mindig job-
ban tetszik a másé, mint a magáé; az ilyeneknek hamis
hálójok van, könnyen beleszédítik a legjobb férfit is,
elhidd, könnyen beleszédítik.

— Aztán volnának ily gonoszlelkű asszonyok a
földhátán? — kérdé az ártatlan Őrsike aggodalommal.

— Vannak bizony, édes vérem, hidd el nekem,
hogy vannak. a mi falunkban is vannak, hidd el ne-
kem, hogy vannak. Ismerem őket mind egy szálíg, tu-
dom is kiket kerítették bele a törbe? Hej az öreg Jutka
néni sokat tud ... s itt oly ördögi hunyorítással tekin-
tett Őrsére, hogy ennek ujjai között azonnal elszakadt
a fonal s ijedten kérdezé a gyanunak eredt szív hangján:

— Mit tud, édes Jutka néni?

— No, no, ne ijedj ugy el, szép tulipánom! nem
mondom épenséggel, hogy Jánosról is tudok ... hanem...

mit én láttam ... hi hi hi! a mit láttam — s itt ismét egy hunyorítást tett János felé, a melyből János mester olyasmit olvasott ki, a mi gyanutlan szívét egyszerre összeszorította, s valami keserű fájás göresösült azon keresztül, a milyent még soha sem érzett életben — hi hi hi, elhigye, láttam ... hanem most már megyek, pusztulok ...

A vén asszony nevetve távozott az ajtóból még egy ördögi hunyorítást vetvén vissza.

Oda lett ez órától János mester csendes édes boldogsága. Szívébe volt vetve a tüzes üszög, a gyanu és féltékenység égető tűzke. Tehát a kit ő úgy szeret, úgy megbeesül, hogy még a szellőtől is félti; a kiről ő azt hitte, hogy nincsen a széles világon nálánál hívebb lélek, a kit ő jóságos angyalnak gondolt ... az nem volna angyal, hanem ördög, kigyó, — álnok kigyó. Oh ez lehetetlen, ezt nem biheti, el nem biheti. Hiszen Őrzsé azon órától, hogy a tisztelendő ur őket összeesküdtette, mindig egyforma, jóságos, szeretetteljes volt. Hányszor nem mondta, hogy mennyire szereti, milyen igen nagyon szereti! Az lehetetlen, rágalom, az irigység sziszegése ... De hát ha mégis úgy volna? ha mégis megcsalta volna? ki tudja? hányszor történt már ilyesmi a világon? Szél nélkül az ág sem mozdul. Aztán nem mondta-e a vén kuruzsló, hogy látta, hallotta őket, Őrzsét meg a legényt, míg én vásárra voltam! Oh ez szörnyiség? kijátszottak, megcsaltak ...

Ilyenféle lázító gondolatok kóvályogtak egyre-másra fejében. Szíve erősen vert, s valami marczangoló fájdalmat érezett abban; feje zugott, orezája néhány nap alatt olyan sárga szintelen lett, akár a kikirics; a régi jókedv elhagyta; százféléhez kapott, és százszor abba hagyta; nappal a munka nem ment, éjjel nyugodni nem tudott. Az a kigyó, melyet féltékenységnek neveznek, elmarta szívének nyugalalmát éjjelre nappalra. Szegény Őrzsé nem tudta, mire vélni a dolgot: mi érthette az ő Jánosát. Ha kérdezte, nem szólt, hanem inkább olyan mérges szemeket vetett reá, hogy szintén elijedt tőle; ha sirt, nem vigasztalta, ha megakarta ölelni, elfordult tőle ... Ráunt talán az ő hűségére, hűséges szeretetére? Mászt szeret, bizonyosan mászt szeret ... Azok a gonosz asszonyok, a kikiről Jutka néni beszélt, azok az okai, bizonyosan azok; beleejtették hálójokba az ő jó Jánosát is. Most látja, milyen igaza volt Jutka nénié: a férfinép szeretete olyan, mint az aprilisi meleg. Csak jönne már az a Szilveszteréjjel, csak olyan messze ne volna: majd megteszi akkor, hogy János mászt ne szerethessen. De addig is hogyan tudja ő elviselni Jánosnak ezt a hidegségét? Nem volna-e jó addig is valami próbát tenni Jánosát észére téríteni? Talán majd használ, ha ő is olyan hidegnek mutatja magát, ha nem sir többet előtte, hanem tettei magát, mintha mitsem törődne János hűtlenségével? Ez jó lesz, ez talán majd észrehozza, gondolá magában a szegény asszony tépelődő aggsággal.

Ugy is lett. Többet nem kérdezte Jánost baja felől, nem is szólt hozzá; ha találkoztak, rá sem nézett; durezásnak mutatta magát; az ebédet betálalta az asztalra, s azzal hátat fordított, s maga a konyhában evett; szóval a miben csak lehetett, úgy mutatta, mint ha föl sem venné János hidegségét.

De ez a dolgot csak rosszabbá tette. Jánosban ugyanis a gyanu ezáltal csak méginkább erősödött. Talán soha sem is szeretett igazán — gondolá magában — hozzám jött, hogy a maga asszonya lehessen, s ne kelljen neki tovább is más kezelába lenni. Talán már akkor azzal biztatta magát, hogy mellette majd a legényt ... borzasztó! borzasztó!

Igy mult el egy hét, mialatt mind a kettőjük szívében mélyebb lett a fájó seb. Mert hiába, az a kigyó, a féltékenység kigyója nem tud nyugodni. A mely szívet egyszer megmarta, ott pillanatról pillanatra mélyebbre furja be magát, míg csak a szívből minden nyugalmat el nem mar ... Így történt velök is. János mesternek különösen mindegyre fülében csengtek a vén asszony szavai, hogy az valamit hallott. Ezt neki tudnia kell, minden áron tudnia! Azután majd azt is tudja: nyesni kell-e, vagy vágni? ...

V.

János mestert a gyanu kigyója addig marta, addig üzte, hogy a mit annak előtte a nagy világért meg nem tett volna, bezörgetett a vén Jutka ajtaján. Este tette ezt, hogy a világ meg ne lássa, nappal szégyenlette volna.

— Emlékszel-e még rá Jutka, mit hallottál az ajtó-nyíláson át? Ha most elmondod, nem bánom, meghallgatom, azért jöttem — szólt János röviden a vén kuruzslóhoz, ki épen különféle száritott füveket rakosgatott csomókba a kályhapadon.

— Hogy emlékszem-e még rá? hi hi hi! a mit én láttam, a mit én hallottam ... tudtam, hogy rászorul még János mester az öreg Jutka néniére, bizony mondom, tudtam. Meg is boszulhatná most magát Jutka néni, a miért János mester uram a napokban jótét helyében olyan rövidesen kifizette. Meg is tenné, elhigye, megenné, ha igaz nem volna, hogy Jutka néni igen nagyon szereti János mestert, meg a szép feleségét, elhigye, igen nagyon szereti. A jó indulat fárasztotta a multkor is oda, bizony mondom, a jó indulat; meg most is csak jóindulatból nem boszulja meg magát, elhigye, csak jóindulatból.

— Elhiszem, elhiszem; de csak dologra hamarjában! szólt János boszusan.

— Hát elhiszi! No az szép, hogy elhiszi. De üljön le édes János mester minálunk, üljön le ide a kályhapadra; ugy-e hideg lesz az éjjel? Bizony már nyakunkon a tél, elhigye, nyakunkon van. ...

— Ezt is elhiszem; de mi közöm most a télhez? A mit láttál — — —

— A mit láttam — vágott közbe a vén kerepelő — meg a mit hallottam ... csak azért emlitem a hideget, mert hát akkor is ilyen hideg volt, mikor én azt láttam és hallottam, elhigye épen ilyen hideg volt. A malomból jöttem: egy kis kukoricza-kásának valót örlettem, meg is örlette László, az első legény, elhigye derék legény.

— De hát — — —

— De hát, igen hideg volt, a mint előbb is mondtam, igen hideg volt; benézek, gondoltam, egy kis melegedés okáért János mesternéhez. De aztán igazán csak úgy néztem be, mert hát a félig tárva felejtett

műhely-ajtón át János mesternét olyan dologban talál-
tam meglátni, a milyenben, gondolhattam, hogy nem
szívesen látta engem az egy kicsint tilosba tévedt
menyecske... Így láttam, a mit láttam; de nem én
voltam az oka, hogy láttam, elhigye édes János mester,
nem én voltam az oka; nincsen nekem véremlen a
leselkedés, elhigye, nincsen...

— Mit láttál? kiáltott föl most János mester, fene-
vadként meresztvén villogó szemeit a vén asszonyra, s
két kezét ökölre szorítván.

— No, no, édes lelkem, ne vessen olyan tigris
szemeket, mert magam is félek, elhigye félek. Hiszen
talán még nem vagyunk odáig, hogy ki ne lehetne a
kis bárányt a tilosból terelni.

— Hah, tehát igaz, megcsalta! — kiáltott föl Já-
nos mester keserű fájdalommal.

— Bizony bizony kár volt egy kicsit jobban nem
vigyázni, elhigye kár volt. Ha én János mester volnék,
azután oly szép feleségem volna, nem hagynám a legé-
nyemmel egy fedél alatt. Hiába, az ördög nem alszik.
Ármányos egy faj az a legény nép. Még arra is rávete-
medik, hogy még a gazda vásárra jár, otthon a szép
asszonnyal ölelkezik, csókolózik... hihhi csókoló-
zik, elhigye, hogy csókolózik.

— S te ezt láttad? — kérde János kétségbeesetten.

— Láttam-e? — mondtam, hogy az ajtót tárva
feleltek. De még a mit hozzá hallottam!... Valójában
csak azért fáradtam a napokban János mester uramhoz.
Mert hát sajnálnám édes János mestert, elhigye sajnál-
nám, ha azt a gonosz szándékot végrehajtanák rajta.
Hja! a szerelem erős, a borotva meg éles, ugy-e éles a
borotvája János mester?

— Mit mondasz? Talán csak nem akarnak?...

— De bizony azt akarnak, elhigye azt akarnak,
hogy eltegyék János mestert láb alól. Hallottam is, a
mint kicsinálták, hogy szent Szilveszter éjjelén tizenkét
órákor Örzske a borotvával elvégzi majd a dolgot...
Magam is elszörnyűködtem, majd hogy el nem ájultam,
mikor a kis Örzsike szájából ezeket a szavakat hallot-
tam, a kis Örzsike szájából, a kit én ártatlan, tulipán-
virágnak tartottam.

— Hazudsz, vén sátán ezimora! kiáltott János
iszonyu dühvel.

— Mit, én hazudni? No, szép köszönet az ember jó-
téte helyébe, ugyan szép köszönet! Minek néz engem, —
akarja a vén képmutató a szót János arcába mondani,
de az már nem volt a szobában; nem bírta tovább a föl-
korbácsolt fájdalmat egy helyben, mint veszett állat
rohant az utcának.

— Mehetsz már — mormogá a gonosz vén asz-
zony magában — veled ugyan végeztem. Tudtam, hogy
jól üt ki, hi hi hi, tudtam! Hát hiába is volna Jutka
néni okos asszony? Megvan, hi hi hi, megvan! No ez
jó kereset ilyen rövid idő alatt, s ilyen könnyű szer-
rel, csak ugyan jó kereset...

János mester ez alatt magán kívül törtetett az
utca hosszában, maga sem tudván hová? Csak mikor
a falu végén találta magát, jött ismét megcsalta az, kit
eddig oly hünek, oly jónak gondolt! Ez nem elég, még élete ellen
tör! Lehet-e ennél ördögibb gonoszság? Az ő hités-

társa, ki neki Isten színe előtt a feszületre örök hitet es-
küdt, kit ő ugy szeretett, ugy becsült — megcsalta,
el akarja emészteni!...

Ilyen gondolatok háborogtak zugó agyában, szí-
ve fájdalmasan vert, szemei villogtak a setét éjben.

Megfordult, és tétova léptekkel ballagott ismét a
falunak.

Minden házban lenyugodtak már, csak a koresma-
ablak volt még világos. Itt sem virrasztott más, mint
maga Jakab, a falu zsidó koresmárosa. bólogatva ülén
a szerző fagygyertya mellett, melynek újjnyi hosz-
szura nőtt már a hamva.

— Bort! — szólt egyszerre valaki megdöbbenő
hangon, melyből csak ugy kiáltott a szomorúság, meg
a kétségbeesés.

Jakab, kinek abban a pillanatban épen a szíve-
tájáig nyetlett le borzas vörös feje, ijedten ugrott talpra
a jóízű bólogatásból. Azután esudálkozva meresztette
álmós szemeit a vendégre, megdörgölte azokat két iz-
ben is, mintha hajlandó volna hünni, hogy azok még
egyre alusznak. Hogyan is higyen nekik, mikor János
mestert látják, János mestert, itt a koresmában, ilyen
tájban, mikor már az öreg éjjél kandikál be az abla-
kon, azután még rá bort kér. Mikor azonban harmad-
szorra is kitörtülte szemeit, és azok még mindig János
mesterre bizonyítottak, elhitte, hogy igazán az. Hanem
most meg arra nézve eredt meg kétsége, hogy talán
nem jól hallott, nem bort kért János mester? Azért
jónak találta kezeit dörzsölve kérdést intézni:

— Mit thetszikh pharansholni?

— Bort! — szólt a vendég erős hangon, ki nem
volt más, mint János mester. Még legénykorából emlék-
szik, hogy mikor egyik pajtását megcsalta a szeretője,
azt szökte volt mondogatni, hogy a szívnek bubánatát
csak a borban lehet megölni... Ő is megpróbálja hát,
ha adna a bor egy kis vigasztalást.

— Thessék János mester ur! éphen most csaphol-
tam; még a réghi hordóból shem fogyott khi
ugyhan, hanem az ilyen thiszthes vendéghért megthe-
szem, hogy frishet khezdek. Thessék! Hát khülüm-
bhen, hogy van édes János mhesther? Olyan ritkán
lehet magáth látni, hogy szinthe ujságh. Pedhig biz-
hon jobban khikherülne maghátul egyh-egykh khis
muhulatságravaló, mint itth akharmelyhik eghész helyes
ghazdától...

Sok mindent összehabolt még ebből a nemből Ja-
kab, dicsérvén égre földre, milyen derék egy embernek
tartja ő János mestert, mennyi dicséreteset beszélnek itt
minden nap az emberek, róla meg kedves szép feleségéről.

János mester mindebből keveset értett; törődött
is most az ő szíve a dicséretekkel, mikor olyan nagy
nyomás feszegette azt, mintha épen meg akarná repesz-
teni. Bánatos arcát egyik tenyerébe fektetve ült ott a
bor előtt. Hanem mikor az ő kedves szép feleségére
terelé a zsidó a szót, fölfogta hirtelen a kupát és fené-
kig üritette. Ennek láttára aztán akaratlanul is elakadt
Jakab szájában a szó a nagy bámulattól... dehogy,
dehogy gondolta volna ő eddig, hogy ez a János mes-
ter a eszímavarráson kívül még a kancsó mellett is
ilyen mester legyen!...

János másodszor is telehozatta a palaczkot, nem-

sokára harmadszor is. Hanem akármennyit ivott is, a keserű fájdalom ott benn a szíve közepében csak nem akart lenyugodni, feje csak nem tudta kivetni a nehéz gondolatot, hogy őt boldogtalanná tette az az asszony, kit ő olyan igen szeretett, kit ő még most is olyan igen szeret, de a ki őt — megcsalta ... s ki tudja, talán most is, míg őt itt miatta a bű úgy marcangolja, talán most is ... itt nem tudott tovább gondolni, dühösen ugrott föl helyéből és rohanva távozott a kocsimárból.

Jakab nem kiáltott utána, hogy hát a bort meg is kell ám fizetni. Örült, hogy végre valahára János mestert is beleírhatja a nagy adóskönyvbe...

Szegény Örzse ezalatt szomorúan tekintgetett a nagy falórára, melynek mutatója már éjfélre hajlott. Szívében a féltékenység és aggodalom váltogatták egymást. Hol maradhat János ily nagy ideig? Ezt még soha sem tette. Oh mi lesz még ebből a szomorú dologból? Hol vannak azok a boldog órák, melyeket ők egymásnak örülve, töltöttek? Visszajönnek-e azok még valaha? De hogyan, ha János őt már nem szereti, ha szíve más után dobog már? ... Itt megeredtek könnyei, és arcát kötényébe rejtve, keservesen zokogott.

Mivel érdemi ő ezt? mit vétett ő? — gondolatát vele tovább akéseredettséggel — semmit! Hanem János hűtlen lett, elpártolt, elhagyta magát csábítani! oh be igazat mondott Jutka néni! oh de beteljesedett, a mit megjövendölt. Hiába mutatja ő magát hidegnek, ez sem használ; látszik, hogy nem félti őt János, látszik, hogy nem gondol már ő vele. Még azt a bübájós módot, még azt megpróbálja; ha azzal sem sikerül visszanyerni János szerelmét, akkor, akkor ... s itt ismét hangos zokogásnak eredt a szerető szív bánatos tűnődése. De most lépteket hallott kívülről, fölismerte, hogy János jön. Meg akarta hát magát keményíteni, s nem sirni tovább, hadl gondolja, hogy ő sem aggódik sokat utána ... letörülte könnyeit, de azonnal mások, még égetőbbek nyomultak megint szemeibe, szíve még erősebben fájt, végre is engednie kellett, a keserűség ismét zokogásban tört utat magának a sebzett szívből.

Igy találta őt János, ki heves robajjal nyitott a szobába. Meglátszott egész magatartásán, hogy szándoka a belső harcnak kitörést engedni. Csakugyan az volt szándokában, de a könnyes szemek, melyekkel Örzse fogadta, egész haragját lehűtötték. Az a palástolhatlan bű, mely Örzse arcáról beszélt, szívéig hatott. Sirhatna-e, ha bűös volna, ha őt nem szeretné, sirhatna-e ily őszinte fájdalommal? gondola János. Nem lenne-e jó most két karját szépen kitérni feléje, és megölelni, szívére ölelni a zokogó asszonyt, azután elmondani neki, hogy mily szörnyűséget beszél róla a világ nyelve? Szíve úgy dobogott e gondolatra, úgy ösztönözte, hogy tegyen azonképen, a mint most gondolja! De hátha ezek a könyvek is csak tettetésből folynak, hátha mégis igaz! — lázadt föl agyában az előbbi sötét gondolat. Nem mondta-e nyilvánvalóan, hogy látta, hallotta? ... ha most előáll a szemrehányással, eltagadja, azután mégsem lesz tisztában felesége hűségével. Legjobb lesz Szilveszteréjelig hallgatni, s bevárni, mi van a dologban valójában? Ha aztán nem lesz igaz, akkor nem lesz többé oka kételkedni a hűségen, akkor annál jobban szereti majd...

Ez utóbbi határozattal feküdt le. Másnap tehát folytatódott a harag, a bizalmatlan élet, a házasság boldogtalansága, azzal a különbséggel, hogy János mester már korányában eltekintett Jakabhoz, s ott ült hűségesen napestig. Hanem ekkor már nem volt egyedül, körülvette egypár iszákos gazda, s lett azután felkösztetés, dicsérés fütől-fától. Elmondták, hogy mily okosan teszi, ha már egyszer odahagyja azt a tőkét és a barátságra is ad valamit. Minek ez az élet, ha csak örökös huzásvonásnak élünk, a jókedvnek sem árt néha gyertyát gyújtani. Jakab mindezt hűségesen bizonyította, bele-belekerítvén, hogy hiszen kitélik János mestertől bővíben a jókedvrevaló, azért hát előre is kiköti magának, hogy ezt az egypár pohár bort eszébe se jusszon ám János mesternek kifizetni, mert hát ő szerencséjének tartja, ha ily embernek hitelre adhat, ad is a mennyi csak kell.

Igy ment ez másnap, még azután napról napra. János mester mindegyre jobban megszerette a kocsmapadot és a vigságos pajtásokat, kik nem engedik, hogy erőt vegyen a bűbánat. Jakab is mindig jobban tetszett neki; nem is hitte volna, hogy ily becsületes ember ez a Jakab. Milyen szíves, mennyire kegyelmezi őt. Aztán szinte neheztel, ha fizetni akar, mindig azt mondja: ráér még, erről a néhány kortyról nem is érdemes számolni, majd máskor, majd egyszerre... Mily derék egy ember ez a Jakab! — Így gondolkodott János és folytatta az ivást, a dözölést. Pajtások sosem hiányoztak, kik hivek voltak, míg csak a poharat emelni bírták. Megegett, hogy egyik-másik úgy öreg éjfélhajban haza is kísérte. Ilyenkor aztán János m. vacsorát követelt az asszonytól, pedig jót, a mint a módtól telik, hogy a vendég előtt csúfot ne valljon. Ha aztán ilyenkor a szegény asszony mentegetőzött, hogy már későn van, legyen elég, a mi épen van — lett durva lármázás, szitok, káromlás, a mint az ittas főből tellett.

Ennyire vitte János mestert az az átkos gyanu. Kezdetl lassankint alábszállni a becsület is az emberek előtt. Munkával sem keresik már oly sürűn, mert hát a „máiszter urat“ egyre csak a kocsmán látják ülni.

Ki tudná elmondani szegény Örzse bánatát? Várta nehéz szívvel azt a Szilveszteréjjelt. Szíve minden reményét ahhoz a bübájós orvossághoz kötötte. Oh ha az visszahozná megint közéjük azokat a csendes boldog napokat. — János m. szintén nehezen várta. Mert hát, dicséretére legyen mondvá, ha kedvébe jött is az iszákos dözölés, volt mégis többször egy-egy jó órája, mikor az ő szíve is visszagondolt azokra a csendes boldog időkre, mikor még oly édes volt otthon az anyjokkal beszélgetni! Csak jőjjön az a Szilveszteréjjel, akkor az ujesztendővel ő is újéletet kezd majd, már addig csak megmarad ebben a kerékvágásban — ha kátyolok között vezet is az...

Végre beköszöntött az oly nagyon várt Szilveszternap. János mester, a mint eddig, ez nap is csak beült Jakabhoz; mert hát a halálravárt esztendő csak illik annak módja szerint elbűcsuztatni, az újra meg egy poharat köszönteni. — Örzse egész nap nem találta helyét, százszor is elgondolta a módját, hogyan jár majd végére a bübájós mesterségnek, de az újra százszor eszébe jutott. Tele vala szíve egész nap a remény, féle-

lem és aggodalom nyugtalanságaival. Az aggasztotta legkivált, ha János tovább el találja maradni éjfélnél! Akkor nem lesz ereje a bűbajos szernek, mert kétszer is szívére kötötte Jutka néni, hogy mikor az óra üti a tizenkettőt, mert ez minden bűbájosságnak a kirendelt ideje.

De Örsének fölösleges volt ezen aggodalma, mert János mester, a mint a bakter a koresma sarkán bekiáltotta a setét éjszakába a tizet, kiitta poharát, és akármennyit marasztalta is a sok vígságos czimbora, csak nem maradt, hanem kikeveredett közülük és nagysebten haza felé váltott. Örsze, a mint János lépteit hallotta, örömmel ugrott hirtelen székre: megtapogatni még egyszer, ha helyén van-e a mestergerendán a borotva? azután ismét ágyába sietett.

János mester, utóbbi szokása ellenére, esendesen nyitott be a szobába, és szó nélkül nyugodott le ágyába. Néhány pillanat múlva aztán egy egy erős horkantással iparkodék jelét adni, hogy ő mélyen, nyugodtan alszik. Pedig hát tudott is volna ő most akár magáért a nagy viláért egy pillanatig aludni! Szíve hangosan vert, fejében a kínos bizonytalanság gyötrelmei háborogtak. Örsze szintén úgy tetette magát, mint ha a legnyugodtabb álmai volnának, pedig egész testében remegett a várakozás kínjától.

Végre a toronyóra tizenkettőt kezdett verni. Örsze mily esendesen csak tehetett, kikelt ágyából, s leemelé a borotvát helyéről, s lassan lassan János ágyához lépegetett. Itt megállt egy pillanatra, kezét szívére szoritá, ha csillapítani tudná valamennyire annak erős dobogását. Lábán a reszketés miatt alig hogy állni tudott. Feje szédült. Lélekzetét is elfojtva kémlélé, ha nincsen-e ébren? Semmi nesz. Közelebb hajol, egyik kezével ovatosan János feje után tapogatózik...

— Hah, álnok gyilkos! — kiáltott most János, fölugorva az ágyból — ezt vártam, most tudom, hogy kigyó vagy, beestelen...

A mi aztán következett, nem akarom ide leírni.

Másnap az egész falu azt beszélte, hogy Örsze a mult éjjel meg akarta gyilkolni Jánost... s azért János mester világgá kergette kedves szép feleségét.

Nem is volt másképen. Örsze hasztalan sirt, hasztalan beszélte el ártatlan szándékát — János nem tudott hinni, nem tudott rajta könyörülni, elkergette a szíve hűsége mélyéből szerető asszonyt.

Már most hova menjen? A környéken senki be nem fogalta. Ki merne gyilkos asszonynyal egy földel alatt hálni? Rokonai nem voltak. Elment hát a városba, hol leánykorában szolgált. Itt szolgálatba állott. De a szégyen, a nehéz szívfájdalom alatt szemlátomást hervadt, fogyott.

Egy esztendőre a történetek után az a hír terjedt el János mester falujában, hogy Jutka nénit valami nagyobb boszorkány, mint volt ő maga, „megrontotta“ és pedig olyan pogányul, hogy bele is halt szegény. Hanem mielőtt meghalt volna, magához hívatta János mestert, mert úgy mondta, hogy addig nem tud meghalni, míg János mesternek meg nem mond valamit, a mit nem tud elvinni a lelkén... Nemsokára aztán mindenki sajnálkozással beszélte, hogy János mester felesége ártatlan. Biztatgatták is János mestert, hogy vegye haza megint azt a jólelkű teremést. El is ment aztán János mester utána a városba, hanem ott, mikor utána tudakozódott, elvezették a temetőbe és megmutatták neki Örsze sírját. Megölte szegényt a szégyen, a bubánat. Jobb is volt neki meg nem érnit azt a szégyent is, hogy János mestert kidoboltatta Jakab koresmáros tulajdon házából...

Eddig tart, kedves olvasóm, a történet. A tanulás belőle az, hogy az olyan bejárós és tudálékos javaslo-nénikéknek ki kell mérni a házhelyet, mert sok családban fölforgatták az ilyenek már a boldogságot holmi lelketlen rágalom-, pletykaszó- és mendemondával! Meg aztán első legyen a házastársaknál az egymázhoz való bizodalom. Ha baj van vagy kifogás, elő kell azt adni szelid szeretettel, nem pedig gyanakodni, mert igaz az, hogy kigyó a gyanu a házáséletben, mely addig rágódik a szívben, míg csak el nem marja onnan a boldogságot. . . .*)

*) A Szent-Imre-Egylet munkálataiból.

Nagy Antal.

Miujság?

(Kenyereiből írják az I. T.-nak): A legélénkebb elismeréssel s forró hálaköszönettel tartozunk nmlgu gróf Cziráky János ur ö kegyelmességének, ki nemes tetteinek számát mindegyre szaporítja. A roskadozó templomtetőt megújítván (1858) eserepszindely alá véteté s az egész templomot kitisztogattatá, összesen 2586 frt 6 krt fordítván reá. A mi évben az áldozató-kehelyt egészen megaranyoztatá; a jelen sanyaru időben pedig a plebánia számára, lehető költségkiméléssel, de mégis szilárd anyagból, téglából, egy tágas, elég magas és e részbeni igényeket teljesen kielégítő pajtát építtetett, mely most már egészen készen áll. Azért akárki mit mond, de igaz marad a szentírás szava: „a jó fa jó gyümölcsöt terem, — nem teremhet a jó fa rossz gyümölcsöt.“ (Mát. 7. 17, 18.)

(Ftdő Majer István kanonok ur) már elfoglalta esztergami diszes stallumát s bucsut vett hiveitől, nem csak nepe, de néhány vármegyéből összesereglett igaz tisztelőinek jelenlétében.

(Hálaköszönet). Hála azon nagybeesü ajándékért, melyvel a pesti Oltáregylet a sz. ferencziek templomában ajtatokodó hiveket e f. hó 23-án megörvendeztette. Az adomány áll, gazdagon s gyönyörűen himzett négy mise-mondóból, casulából, és a hozzátartozó részekből, melyekre finom tömött selyem- és gyolaskelmék használtattak föl. Mindezeket koránsem azért említem föl e sorokban, mintha az üdvös egylet és annak ernyedetlen buzgalommal folytonosan működő mindenrangú tagjai a nyilvános díeséretre szorulnának; mert legtöbbben közülök azt tartják, mit a sz. írás hirdet: „mit jobbod eselekszik, balkezded azt ne tudja“, hanem két egyszerű okból: először, mert minden jó eselekedet, ha még oly esekély volna is magában véve, megérdemli az elismerést, másodsor: mert népünk jó példák által szokott leginkább föllelkesülni valamely szent ügy pártolására. A jó Isten áldja és szentelje meg az Oltáregyletet, hogy kitizott áldásos czélja szerint sokáig gyümölcsözvén, még számtalan sziveket lelki örömrre s hálaadó imára buzdíthasson. B. V.

Kiadja a **Szent-István-Társulat** (borz-uteza 3. sz.). — Felelős szerkesztő: **Füßy Tamás**.

Nyomatott Pesten, 1866. Emich Gusztáv magyar akadémiai nyomdásznál (Barátok tere (7. sz.)